

TOIMINTA JA HALLINTO 2003:15

*Oikeusministeriön
viestintäsuunnitelma*

OIKEUSMINISTERIÖN TOIMINTA JA HALLINTO 2003:15

*Oikeusministeriön
viestintäsuunnitelma*

OIKEUSMINISTERIÖ
HELSINKI 2003

ISSN 1458-6436
ISBN 952-466-124-1
Oikeusministeriö
Helsinki

KUVAILULEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
28.5.2003

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri)		Julkaisun laji Viestintäsuunnitelma	
Tiedotuspäällikkö Pirkko Kauppinen		Toimeksiantaja Oikeusministeriö	
		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Oikeusministeriön viestintäsuunnitelma			
Julkaisun osat			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Oikeusministeriön viestintäsuunnitelma perustuu julkisuuslaissa ja -asetuksessa sekä valtionhallinnon viestintäsuosituksessa valtionhallinnon viranomaisille asetettuihin viestinnän kehittämisvaatimuksiin.</p> <p>Suunnitelmassa kerrotaan oikeusministeriön viestinnän tavoitteista ja lähtökohdista sekä siitä, kenelle ministeriö viestii. Siinä linjataan viestinnän vastuita ministeriössä. Suunnitelmassa on jaksot hankkeiden valmisteluun liittyvästä viestinnästä samoin kuin EU-asioihin, hallinnonalan toimintaan ja vaaleihin liittyvästä viestinnästä sekä sisäisestä viestinnästä.</p> <p>Viestintäsuunnitelma koskee ministeriön koko henkilöstöä. Sitä laadittaessa on kuultu ministeriön osastoja ja yksiköjä. Oikeusministeri Johannes Koskinen on vahvistanut suunnitelman 28.5.2003. Tuomioistuimet ja hallinnonalan virastot laativat omat viestintäsuunnitelmansa.</p> <p>Viestintäsuunnitelmaa on tarkoitus tarkistaa parin vuoden välein. Asiakirjan lopussa olevaa viestinnän kehittämisalueet -osuutta tarkistetaan tarvittaessa useamminkin.</p>			
Avainsanat: (asiasanat) viestintä, toimintaohjeet, julkisuus			
Muut tiedot OM 3/017/2003			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön toiminta ja hallinto 2003:15		ISSN 1458-6436	ISBN 952-466-124-1
Kokonaissivumäärä	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö, tiedotusyksikkö		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum
28.5.2003

<p>Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare)</p> <p>Informationsschef Pirkko Kauppinen</p>	<p>Typ av publikation Kommunikationsplan</p>		
	<p>Uppdragsgivare Justitieministeriet</p>		
	<p>Datum då organet tillsattes</p>		
<p>Publikation (även den finska titeln) Justitieministeriets kommunikationsplan (Oikeusministeriön viestintäsuunnitelma)</p>			
<p>Publikationens delar</p>			
<p>Referat</p> <p>Justitieministeriets kommunikationsplan bygger på de utvecklingskrav som ställs för myndigheterna i statsförvaltningen enligt rekommendation om statsförvaltningens kommunikation samt offentlighetslagen och offentlighetsförordningen.</p> <p>I planen berättas om målen och utgångspunkterna för justitieministeriets kommunikation samt för vem ministeriet kommunicerar. Det berättas också vilka som har ansvar för kommunikationen vid ministeriet. Planen har kapitel angående kommunikation om beredningen av projekt och kommunikation om EU-ärenden, förvaltningsområdets verksamhet och val samt den interna kommunikationen.</p> <p>Kommunikationsplanen gäller hela personalen vid justitieministeriet. Vid uppgörandet har hörts ministeriets avdelningar och enheter. Justitieminister Johannes Koskinen har bekräftat planen den 28 maj 2003. Domstolarna och ämbetsverken på förvaltningsområdet gör upp sina egna kommunikationsplaner.</p> <p>Meningen är att kommunikationsplanen ses över med några års mellanrum. Kapitlet ”Utvecklingsområden i kommunikationen” i slutet av handlingen revideras oftare om det är behövt.</p>			
<p>Nyckelord Kommunikation, anvisningar om förfarande, offentlighet</p>			
<p>Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-numren, andra referensnumren) JM 3/017/2003</p>			
<p>Seriens namn och nummer Justitieministeriet, Verksamhet och förvaltning 2003:15</p>		<p>ISSN 1458-6436</p>	<p>ISBN 952-466-124-1</p>
<p>Sidoantal 14</p>	<p>Språk finska</p>	<p>Pris</p>	<p>Sekretessgrad offentlig</p>
<p>Distribution Justitieministeriet</p>		<p>Förlag Justitieministeriet</p>	

SISÄLLYS	sivu
Taustaa	3
Viestinnän tavoitteet ja lähtökohdat	3
Hankkeiden valmisteluun liittyvä viestintä	4
Viestintä EU-asioissa	5
Viestintä hallinnonalan toiminnasta	5
Viestintä vaaleista	6
Kenelle ja miten oikeusministeriö viestii?	6
Viestinnän vastuut	8
Sisäinen viestintä	10
Tehostettua viestintää edellyttävät tilanteet	10
Viestinnän kehittämisalueet 2003 – 2004	11
LIITE Viestintä lainvalmisteluhankkeiden yhteydessä	12

Taustaa

Viestinnän merkitys yhteiskunnassa on kasvanut. Valtionhallinnon viestintään kohdistuu entistä suurempia odotuksia. Hyvä ja selkeä viestintä antaa mahdollisuuden muodostaa kokonaiskuva hallinnon toiminnasta, ymmärtää asiayhteyksiä sekä arvioida hallinnon toimintaa kriittisesti.

Valtionhallinnon viestintä perustuu avoimuuteen. Viranomaisten on pidettävä saatavilla tietoa ja myös aktiivisesti tiedotettava toiminnastaan samoin kuin vireillä olevista merkittävistä lainsäädäntö- ja muista hankkeista. Viranomaisten on tiedotettava palvelustaan samoin kuin yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista toimialaansa liittyvissä asioissa.

Oikeusministeriön viestintä tapahtuu viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (1999/621) sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta annetun asetuksen (1030/1999, muut. 380/2002) mukaisesti. Viestintää ohjaa valtioneuvoston kanslian 23.5.2002 antama viestintäsuositus, joka löytyy valtioneuvoston Internet-sivuilta osoitteesta www.valtioneuvosto.fi.

Tämä viestintäsuunnitelma koskee oikeusministeriötä. Tuomioistuimet ja hallinnonalan virastot laativat omat viestintäsuunnitelmansa.

Viestinnän tavoitteet ja lähtökohdat

Oikeusministeriön tavoitteena on avoin, aktiivinen ja turvallinen yhteiskunta, jossa ihmiset voivat luottaa oikeuksiensa toteutumiseen.

Oikeusministeriön hallinnonalan tehtävät kuuluvat valtion ydintehtäviin. Tällä sektorilla toiminnan avoimuus ja monipuolinen tietojensaanti on kansalaisten oikeuksien toteutumisen kannalta erityisen tärkeää.

Viestintä on keskeinen osa ministeriön johtamista ja kaikkea toimintaa. Viestinnässä lähtökohtana ovat kansalaisten tarpeet, mutta samalla se on tärkeä väline oikeusministeriön oikeuspoliittisten tavoitteiden toteuttamisessa. Viestinnässä luodaan myös pohjaa vuorovaikutukselle. Kansalaisten antamasta palautteesta saadaan arvokasta tietoa toiminnan suuntaamiseksi.

Oikeusministeriön viestinnän tavoitteena on helpottaa yksilöiden ja yhteisöjen mahdollisuuksia saada tietoa valmisteilla olevista asioista sekä herättää kiinnostusta osallistua niistä käytävään keskusteluun. Ajantasainen ja kattava tiedonsaanti mahdollistaa myös osallistumisen asioiden valmisteluun.

Oikeusministeriö tiedottaa toiminnastaan ja tavoitteistaan. Tietoa tuotetaan lainsäädännön valmistelusta, lakien sisällöstä ja siitä, miten lakeja käytännössä sovelletaan. Ministeriön linjauksista, kannanotoista, päätöksistä ja muista oikeusministeriön vastuulla olevista, yleistä mielenkiintoa herättävistä asioista tiedotetaan. Hallinnonalan toiminnasta tuotetaan kansalaisia palvelevaa tietoa samoin kuin yleistä tietoaaineistoa.

Oikeusministeriö tarjoaa tietoa oma-aloitteisesti sekä mahdollisimman varhain ja kattavasti. Tämä edellyttää viestinnän ennakointia ja suunnittelua. Tavoitteena on tuoda esiin monipuolisesti syitä ja seurauksia, jotta asioista saa kokonaiskuvan. Tiedot pyritään esittämään mahdollisimman ymmärrettävästi.

Asiakkaita pyritään palvelemaan hyvin. Tiedusteluihin vastataan, ja tarvittaessa asiakas ohjataan kääntymään toimivaltaisen viranomaisen puoleen. Oikeussuojateistä ja menettelyistä annetaan tietoa, mutta oikeudellista neuvontaa yksittäistapauksissa ei kuitenkaan voida antaa.

Suomen- ja ruotsinkielisen väestön tiedonsaannista huolehditaan kielilain edellyttämällä tavalla yhtäläisten periaatteiden mukaan. Tiedotusvälineitä kohdellaan tasapuolisesti.

Hankkeiden valmisteluun liittyvä viestintä

Koska oikeusministeriössä valmistellaan keskeinen lainsäädäntö ja koska sille kuuluu myös valtioneuvoston lainvalmistelun kehittäminen, sillä on erityinen vastuu huolehtia valmisteilla olevasta lainsäädännöstä tiedottamisesta.

Viestintä otetaan alusta lähtien mukaan hankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen. Eri-tyisesti merkittävässä hankkeissa viestinnän kokonaisvaltainen suunnittelu on tärkeää.

Oikeusministeriö tiedottaa kaikkien lainsäädäntöasioiden ja muiden yleisesti merkittävien hankkeiden vireilletulosta ja valmistelun aloittamisesta ministeriössä. Viestinnän laajuus ja yksityiskohtaisuus voi vaihdella riippuen hankkeen yhteiskunnallisesta merkityksestä ja vaikutuksista kansalaisiin. Viestinnässä painotetaan uudistusten käytännön vaikutuksia.

Hankkeista tiedotetaan ja niitä koskevaa tietoa pidetään saatavilla käsittelyn eri vaiheissa, jotta valmistelun seuraaminen ja kokonaisuuden hahmottaminen samoin kuin palautteen antaminen on mahdollista. Samalla kerrotaan, mistä vaiheesta on kysymys ja miten asia etenee jatkossa. Se, että ministeriö ei vielä tässä vaiheessa ole ottanut kantaa valmisteltavana olevaan asiaan, on hyvä tuoda tiedottamisessa selkeästi esiin.

Tyypillisiä viestintään johtavia vaiheita ovat toimikunnan tai työryhmän asettaminen ja mietinnön luovutus, ehdotuksen lähettäminen lausuntokierrokselle, lausuntopalautteen sisältö, hallituksen esityksen antaminen sekä lain vahvistaminen ja voimaantulo. Myös muissa välivaiheissa, joilla on merkitystä asian etenemisessä, voidaan tiedottaa. Esimerkiksi virkamiestyönä valmistuneista selvityksistä on usein tarpeen tiedottaa. Myös ministeriön sisäisistä toimeksiannoista tiedotetaan harkinnan mukaan.

Tiedotteet ja ehdotukset julkaistaan oikeusministeriön verkkosivuilla samanaikaisesti, kun niistä tiedotetaan tiedotusvälineille. Myös muuta valmisteluaineistoa julkaistaan verkkosivuilla mahdollisimman kattavasti.

(lisää liitteessä)

Viestintä EU-asioissa

Oikeusministeriö vastaa oman vastualueensa EU-asioista tiedottamisesta. Ministeriön toimialaan kuuluvat oikeus- ja sisäasiainneuvostossa käsiteltävät oikeusasiat sekä kilpailukykyneuvostossa päätettävät kuluttajansuoja- ja yhtiöoikeudelliset asiat. Yleistä sopimus- ja vahingonkorvausoikeudesta vastataan muidenkin neuvostojen alaisissa hankkeissa. Toimialaan kuuluvat myös EU:n toiminnan avoimuutta ja kansanvaltaisuutta koskevat institutionaaliset kysymykset ja EU:n lainsäädännön laadun kehittäminen.

Merkittävistä valmisteilla olevista EU-asioista tiedotetaan käsittelyn eri vaiheissa. Viestinnän kannalta näitä ovat uuden ehdotuksen käsittelyn alkaminen, neuvostokäsittely ja ehdotuksen lopullinen hyväksyminen. Ministerineuvostojen yhteydessä tiedottaminen tapahtuu usein yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa, esimerkiksi sisäasiainministeriön kanssa oikeus- ja sisäasioissa ja kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa kuluttaja-asioissa.

Viestintä hallinnonalan toiminnasta

Valtionhallinnon viestinnän periaatteiden mukaisesti ministeriö vastaa viestinnän yleisestä kehittämisestä ja koordinoinnista hallinnonalallaan. Ministeriö tiedottaa usein yhteistoiminnassa hallinnonalansa yksikköjen kanssa. Yhteistyötä tehdään muidenkin tahojen, esimerkiksi ministeriöiden ja järjestöjen kanssa.

Riippumattomat tuomioistuimet ja itsenäiset syyttäjät tiedottavat itse toiminnastaan ja ratkaisuksistaan. Oikeusministeriö tukee oikeuslaitoksen viestintää ja sen kehittämistä. Viestinnällä voidaan myös tukea kansalaisten asiointia oikeuslaitoksen virastoissa. Ministeriö tuottaa yleistä tietoa oikeuslaitoksen toiminnasta ja vastaa omalta osaltaan tuomioistuinlaitoksen, syyttäjien, ulosottolaitoksen ja oikeusaputoimen palveluista tiedottamisesta.

Oikeusministeriö tiedottaa myös kriminaalipolitiikkaan liittyvistä asioista, sillä sille kuuluu rikosentorjunnan ja muun kriminaalipolitiikan yleinen suunnittelu. Ministeriö tiedottaa lisäksi rangaistusten täytäntöönpanoon ja syyttäjäntoimeen liittyvistä yleisistä linjauksista.

Rikosentorjuntaneuvosto tiedottaa omasta toiminnastaan sekä rikosentorjunnan mahdollisuuksista, menetelmistä ja suositeltavista käytännöistä.

Valtakunnansyyttäjänvirasto tiedottaa syyttäjien toiminnasta ja Rikosseuraamusvirasto vankiloiden ja kriminaalihuollon toiminnasta. Nämä virastot myös koordinoivat ja kehittävät oman toimialansa viestintää.

Ministeriön hallinnonalalla toimii useita muitakin yksiköitä, jotka tiedottavat itse toiminnastaan.

Viestintä vaaleista

Vaalien toimeenpanijana oikeusministeriö vastaa vaaleihin liittyvästä viestinnästä. Siinä annetaan perustietoja vaalien toimittamisesta, mutta tavoitteena on myös kiinnostuksen herättäminen demokratian toimintaan ja äänestysvilkkauksen lisääminen.

Kenelle ja miten oikeusministeriö viestii?

Kenelle viestitään?

Oikeusministeriön viestintä suunnataan kansalaisille ja eri yhteisöille. Yhteistyö tiedotusvälineiden kanssa on keskeistä, sillä median kautta tieto välittyy laajalle. Tiedotusvälineet ovat myös keskeinen yhteiskunnallisen keskustelun väylä. Internet on tehnyt mahdolliseksi suoran viestinnän kansalaisille ja sidosryhmille.

Viestintää suunnataan tuomioistuinten ja hallinnonalan virastojen asiakkaille. Keskeisiä ryhmiä ovat myös hallinnonalan henkilöstö ja lautamiehet.

Myös erilaiset kansalais- ja muut järjestöt ovat viestinnän osapuolia. Ryhmät määräytyvät kulloinkin esillä olevan asian mukaisesti. Koska oikeusministeriön toiminta on monipuolista, myös yhteistyökumppanina oleva järjestökenttä on laaja.

Miten viestitään?

Keskeisiä ajankohtaisviestinnän keinoja ovat tiedotteet, tiedotustilaisuudet ja julkaisut. Tiedotustilaisuudet ja tiedotteet on suunnattu lähinnä tiedotusvälineille ja niiden kautta kansalaisille. Tiedotteet ja muu verkkosivuilla oleva aineisto on kaikkien verkon käyttäjien saatavilla. Suoraan kansalaisille tiedotetaan myös esitteiden avulla.

Tiedotteet, tiedotustilaisuudet ja taustatilaisuudet

Tiedotteet kirjoitetaan selkeästi, ymmärrettävästi ja hyvällä kielellä. Niissä kerrotaan asian konkreettinen sisältö ja käytännön merkitys. Tavoitteena on tuoda esiin monipuolisesti syitä ja seurauksia.

Tärkeiden ja laajalti kiinnostavien asioiden julkistamiseksi järjestetään tiedotustilaisuuksia. Medialle järjestettävän tiedotustilaisuuden järjestämiseen tarvitaan ministerin lupa.

Toimittajille järjestetään tarvittaessa myös asioita laajemmin taustoittavia tilaisuuksia, seminaareja sekä tapaamisia ministerin kanssa.

Toimittajia voidaan kutsua osallistujiksi muihinkin ministeriön järjestämiin tilaisuuksiin. Ministeriö järjestää esimerkiksi kuulemistilaisuuksia valmisteluva iheessa olevista hankkeista erilaisille sidosryhmille. Nämä tilaisuudet ovat mahdollisuuksien mukaan avoimia toimittajille. Samoin esimerkiksi ajankohtaisia lainmuutoksia esittelevät koulutustilaisuudet voivat olla toimittajien kannalta hyödyllisiä.

Esitteet

Oikeusministeriössä tehdään myös kansalaisille esitteitä. Niiden tarkoituksena on toisaalta helpottaa asiointia tuomioistuimissa ja oikeushallinnon virastoissa, toisaalta sel-

vittää lakien ja lakiuudistusten käytännön vaikutuksia. Esitteissä kerrotaan myös ministeriön toiminnasta.

Kaikki oikeusministeriön esitteet ovat luettavissa ja tulostettavissa myös verkosta. Esitteitä jakavat yleensä ne tuomioistuimet ja viranomaiset, joiden toimintaan ne liittyvät. Esitteistä saatavaa tietoa täydennetään laajemmilla www.oikeus.fi –sivustoon sisältyvillä tietosivuilla.

Esitteet tehdään suomeksi ja ruotsiksi. Niissä otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon myös saamenkielisen väestön sekä maahanmuuttajien ja muiden erityisasemassa olevien ryhmien tarpeet.

Julkaisut

Oikeusministeriön julkaisusarjoissa ilmestyvät kaikki ministeriössä laaditut mietinnöt, ehdotukset ja selvitykset. Ne julkaistaan myös sähköisesti mahdollisimman kattavasti. Oikeusministeriön säädöshankkeet –luettelo julkaistaan kaksi kertaa vuodessa. Vastaavat tiedot ovat ministeriön verkkosivuilla Vireillä –osiossa, jota pyritään pitämään ajan tasalla ja täydentämään hankkeisiin liittyvillä asiakirjoilla.

Lehdet

Oikeusministeriön tiedotuslehti Ohoi kertoo oikeusministeriön ja oikeuslaitoksen ajankohtaisista asioista. Valmisteilla olevien hankkeiden lisäksi lehdessä pyritään painottamaan oikeuslaitoksen, sen asiakkaiden ja eri yhteistyötahojen vuorovaikutusta ja avaamaan näkökulmia eri suuntiin. Lehteä jaetaan tuomioistuinten ja oikeushallinnon virastojen koko henkilöstölle. Lehti on myös tilattavissa. Lehden tilaajina erityisryhmiä ovat lautamiehet ja sovittelijat sekä asianajajat ja lakiasiantoimistot.

Ministeriön yhdessä rikosentorjuntaneuvoston kanssa julkaisemassa Haaste-lehdessä käsitellään rikollisuuden, rikosentorjunnan ja kriminaalipolitiikan kysymyksiä. Lehteä jaetaan mm. kuntiin, vankiloihin ja kriminaalihuollon yksikköihin sekä tuomioistuimiin ja oikeushallinnon virastoihin. Sisäasiainministeriö jakaa lehteä myös poliisille. Myös Haaste-lehti on tilattavissa.

Verkkoviestintä

Verkko on oikeusministeriön keskeinen viestintäkanava. Verkon kautta tietoa voidaan välittää tehokkaasti ja laajasti suoraan tiedon tarvitsijoille. Verkkoviestintä mahdollistaa vuorovaikutuksen kansalaisten ja hallinnon välillä.

Myös oikeusministeriön verkkoviestinnässä tavoitteena on esittää asiat niin, että niistä saa hyvän käsityksen asiakokonaisuudesta. Uutisluonteisia tiedotteita pyritään täydentämään esim. linkittämällä ne verkossa hankkeen aiempiin valmisteluvaiheisiin ja asiakirjoihin.

Verkossa oleva tieto on saatavissa myös muulla tavoin, jotta tiedonsaanti turvataan niillekin, jotka eivät voi tai halua käyttää verkkoa.

Oikeusministeriön www.om.fi -verkkosivuille keskitetään ministeriön toimintaan sekä lainvalmisteluun ja lainsäädäntöuudistuksiin liittyvä viestintä. Oikeuslaitoksen toimintaan sekä tuomioistuimissa ja oikeushallinnon eri virastoissa asiointiin liittyvää tietoa kootaan www.oikeus.fi –sivuille, joihin liittyvät virastojen omat palvelusivut.

Muut oikeusministeriön verkkosivukokonaisuudet ovat säädöstietopankki www.Finlex.fi, joka sisältää tietoa myös tuomioistuinten ratkaisuksista, sekä www.vaalit.fi, joka kokoaa vaaleihin, puolueisiin ja kansalaisten osallistumiseen liittyvää tietoa.

Päävastuu ministeriön verkkosivujen (www.om.fi) sisällöstä ja kehittämisestä on tiedotusyksiköllä. Oikeuslaitoksen sivuista (www.oikeus.fi) vastaa oikeushallinto-osasto. Vaalisivuista (www.vaalit.fi) vastaa vaaliyksikkö. Yleisen osaston tietopalveluyksikkö vastaa www.Finlex.fi -sivuston säädösaineistosta sekä palvelun sisällön ja käytettävyyden kehittämisestä. Lisäksi sivuilla on tuomioistuinten tuottamaa tietoa oikeuskäytännöstä.

Vastuu verkkosivujen teknisestä toimivuudesta ja sen kehittämisestä on ministeriön tietohallintoyksiköllä.

Viestinnän vastuut

Johto vastaa

Ministeri johtaa koko ministeriön toimintaa ja myös viestintää. Hän vastaa ministeriön viestinnän yleisistä linjauksista ja osallistuu keskeisesti viestinnän toteutukseen. Ministeriön uusista kannanotoista tiedottaminen tapahtuu ministerin ohjauksessa tai ministeriä etukäteen informoiden.

Kansliapäällikkö johtaa ministeriön viestinnän kehittämistä ja vastaa viestinnän toimintaedellytyksistä.

Osastopäällikkö vastaa siitä, että osaston viestintä on asianmukaisesti järjestetty ja siitä, että osaston toiminnasta on saatavilla riittävästi tietoa. Ulkoinen tiedottaminen tapahtuu yhteistyössä tiedotusyksikön kanssa. Osastopäällikölle kuuluu myös osaston ja sen vastuulla olevan hallinnonalan viestinnän kehittäminen.

Yksikön esimiehen tulee osaltaan huolehtia, että kaikilla yksikössä työskentelevillä on tieto siitä, mistä asioista on tiedotettava, kenellä on valmisteluvastuu ja ketkä päättävät tietojen antamisesta. Esimiehet vastaavat myös siitä, että henkilöstö on tietoinen ministeriön linjauksista, jotka liittyvät yksikön käsittelemiin asioihin.

Komitean, toimikunnan tai *työryhmän työstä tiedottamisesta* vastaa pääsääntöisesti sen puheenjohtaja. Viestintää suunnitellaan yhdessä tiedotusyksikön kanssa. Sovittuja julkaisuajankohtia noudatetaan.

Tiedotusyksikön tehtävät

Tiedotusyksikkö kehittää, koordinoi ja suunnittelee viestintää, avustaa ministeriön ylintä johtoa viestinnässä sekä vastaa ministeriön ajankohtaisviestinnän käytännön toteutuksesta. Yksikön tehtäviin kuuluu myös osastojen ja yksiköiden avustaminen viestinnän suunnittelussa ja toteutuksessa.

Tiedotusyksikkö seuraa oikeusministeriöön ja hallinnonalaan liittyvien asioiden käsittelyä tiedotusvälineissä ja välittää tietoa ministeriön johdon ja osastojen käyttöön. Mahdollisuuksien mukaan myös muut virkamiehet seuraavat tiedotusvälineitä ja välittävät tietoa siitä.

Tiedotuspäällikkö osallistuu ministeriön johtoryhmän kokoukseen ja osastopäällikkökokoukseen. Tiedotusyksikön edustaja osallistuu tarvittaessa osastojen johtoryhmien kokouksiin. Erityisesti laajojen uudistushankkeiden johtoryhmissä on syytä olla myös tiedotuksen edustus.

Jokainen viestii

Oikeusministeriössä viestintä kuuluu jokaisen virkamiehen perustehtäviin, ja se on korostetusti palvelutoimintaa. Virkamiehet huolehtivat omalta osaltaan viestinnästä ja kanssakäymisestä niiden yhteistyökumppaneiden kanssa, joita heidän tehtävänsä koskevat.

Kukin virkamies vastaa omaa vastuualuettaan koskeviin kysymyksiin. Toimittajien tiedontarpeisiin vastataan nopeasti ja tasapuolisesti ja heitä avustetaan tiedon hankinnassa.

Ministeriö suhtautuu myönteisesti siihen, että virkamiehet osallistuvat ministeriön valmisteluvastuulla olevista asioista käytävään julkiseen keskusteluun. Jos on kyse ministeriön virkamiehen omasta mielipiteestä, sen on käytävä ilmi kannanotosta.

Toimittajien ja muiden tiedontarvitsijoiden mahdollisuuksia saada yhteys virkamiehiin helpotetaan www.om.fi -verkkosivuilla olevilla vastuualue- ja tehtäväluetteloilla. Osastot ja yksiköt huolehtivat henkilöstönsä tavoitettavuudesta.

Jotta ministeriö pystyy tiedottamaan esillä olevista asioista mahdollisimman kattavasti ja varhaisessa vaiheessa, on ministeriön johdon lisäksi myös tiedotusyksikön tiedonsaanti turvattava. Virkamiesten tulee kertoa tiedotusyksikölle riittävän aikaisessa vaiheessa vireille tulevista ja ratkaistavista asioista.

Jos julkisuudessa esiintyy virheellisiä tietoja, ne oikaistaan. Oikaisun tarve harkitaan aina tapauskohtaisesti. Oikaisun tekemisestä päättää osastopäällikkö. Sen laatii asiasta vastaava virkamies yhdessä tiedotusyksikön kanssa.

Virkamiesten tulee huolehtia siitä, että heidän vastuullaan olevia hankkeita koskevat asiakirjat viedään asiankäsitteilyjärjestelmään kuten hyvä tiedonhallintatapa edellyttää.

Lisäksi huolehditaan verkossa olevien tietojen päivittämisestä, sillä verkkoaineiston on oltava luotettavaa ja mahdollisimman ajantasaista. Kunkin yksikön ja virkamiehen on omalta osaltaan seurattava työhönsä liittyvien asioiden esittämistä verkossa ja huolehdittava tietojen päivityksestä siten kuin sovittu, joko itse tai välittämällä tieto muutostarpeesta päivityksestä vastaavalle.

Sisäinen viestintä

Toimiva sisäinen viestintä on hyvän ulkoisen viestinnän edellytys. Kussakin yksikössä esimiehellä on vastuu yksikkönsä sisäisestä tiedonkulusta.

Oiva-intranetistä on tullut keskeinen sisäisen viestinnän väline. Oivan ylläpidon periaatteena on, että jokainen osasto ja yksikkö huolehtii siitä, että sen toimintaa koskevat asiat löytyvät ja ovat ajan tasalla.

Sisäisen viestinnän koordinoinnista ja kehittämisestä vastaa yleisen osaston tietopalvelu tukena osastojen ja yksiköiden edustajista koottu toimituskunta.

Tehostettua viestintää edellyttävät tilanteet

Hyvin hoidettu viestintä ja toimiva tiedonkulku luovat edellytykset selviytyä myös tilanteista, joissa tiedontarve kasvaa ja tarvitaan normaalia huomattavasti tehokkaampaa tiedotusta. Oikeusministeriön hallinnonalalla tällaiset tapahtumat voivat liittyä esimerkiksi vankiloiden toimintaan.

Tällaiset tilanteet on tunnistettava mahdollisimman varhain, sillä viestinnässä niihin on reagoitava nopeasti. Tiedonkulun hallinnonalan ja ministeriön kesken samoin kuin ministeriön sisällä on oltava sujuvaa. Tiedotusvastuiden on oltava selkeitä.

Valtionhallinnon viestintäsuositukseen sisältyy ohjeita myös erityistilanteiden ja poikkeusolojen tiedottamisesta. Suositusta on täydennetty 1.5.2003 voimaan tulleilla yksityiskohtaisemmilla ohjeilla (valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 10/2003). Valtioneuvoston kansliassa valmistellaan parhaillaan myös ohjetta poikkeusoloja lievempiä häiriötilanteita varten, joissa valtioneuvostotasolla edellytetään tehostettua viestintää.

VIESTINNÄN KEHITTÄMISALUEET VUOSINA 2003 - 2004

Perusoikeuksia täsmentävät uudet lait – kielilaki, hallintolaki ja sananvapauslaki - tulevat voimaan 2004 alusta. Erityisesti kielilakiin liittyvä viestintä on tärkeällä sijalla vuosina 2003 ja 2004. Osana kielilain täytäntöönpanoa parannetaan ruotsinkielistä viestintää.

Kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelmaan liittyvä tiedottaminen on keskeistä oikeusministeriön lähivuosien viestinnässä. Ohjelmasta ja sen etenemisestä tiedottamisen lisäksi tiedotusyksikkö osallistuu omalta osaltaan ohjelman toteuttamiseen.

Tänä vuonna on tarkoitus kehittää verkkoviestintää niin, että lisätään vuorovaikutteisuutta erityisesti lakien valmistelussa ja parannetaan tietojen saatavuutta. Ryhdytään julkaisemaan kaikki lausunnonlehtävät lainvalmisteluhankkeet myös oikeusministeriön verkkosivuilla, jotta asiasta kiinnostuneet voivat ottaa niihin laajemminkin kantaa. Helpotetaan palautteen antamista verkkosivujen kautta.

Valmistellaan ohjeet siitä, miten toimitaan tehostettua viestintää edellyttävissä tilanteissa ja poikkeusoloissa.

LIITE**Viestintä lainvalmisteluhankkeiden yhteydessä**

Eri valmisteluvaiheissa harkitaan tiedottamisen tarvetta ja viestintätapoja.

Valmisteluvaihe	Viestintätavat
Valmistelu alkaa	Tiedot www.hare.fi - ja www.om.fi - verkkosivuille Tarvittaessa tiedote valmistelun käynnistymisestä Hankkeen viestintä suunnitellaan tarvittaessa yhdessä tiedotusyksikön kanssa.
Mahdollinen erillisselvitys valmistuu	Selvitys saatavilla verkossa Tiedote, jos selvitys on merkittävä
Ehdotus valmistuu	Tiedote/tiedotustilaisuus Ehdotus saatavilla verkossa
Ehdotus lähtee lausunnonle	Lausuntopyyntö verkkoon, jotta muutkin kuin varsinaiset lausunnonantajat voivat sitä kommentoida
Kuulemistilaisuus	Harkitaan, voiko tilaisuus olla avoin myös tiedotusvälineille
Lausuntotiivistelmä valmistuu	Tiivistelmä saatavissa verkosta Tiedote, jos asia on merkittävä
Jatkovalmistelu	Tieto jatkotoimeksiannosta verkkosivuille Tiedote, jos merkittäviä linjauksia
Hallituskäsittely (ministerivaliokunnassa, iltakoulussa)	Valtioneuvoston tiedotusyksikkö tiedottaa - OM:n tiedotusyksikkö osallistuu tiedotteen valmisteluun
Hallituksen esitys annetaan eduskunnalle	Tiedote/tiedotustilaisuus Esitys saatavilla verkossa www.finlex.fi ja www.eduskunta.fi
Eduskuntakäsittely	Eduskunta tiedottaa. Käsittelyyn liittyvät asiakirjat verkossa www.eduskunta.fi
Laki vahvistetaan	Tiedote
Laki tulee voimaan	Suomen säädöskokoelma, Suomen Laki, www.finlex.fi Tiedote harkinnan mukaan
Laki pannaan täytäntöön	Mahdollisesti perehdyttämiskoulutusta esim. tuomareille ja mahdollisesti lakiin liittyvää erityistä tiedotusta (esim. esite)
Lain vaikutusten seuranta	Tiedotetaan tarvittaessa, esim. mahdollisesta selvityksestä